

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΕ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 20 ΜΑΡΤΙΟΥ 1937

ΑΡΙΘ. 11

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣ. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΘΗΡΕΥΟΜΕΝΟΥΣ ΤΕΩΣ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Αριθ. Πρωτ. 242 π.ε.

Εν Αθήναις τῇ 21/2/37

Πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Θεοσκευμάτων καὶ Παιδείας

Εἰς ἀπάντησιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 40020 π. ε. ὑμετέρου ἐγγράφου καὶ σὺν τῇ ἐπιστροφῇ ἀπάντων τῶν σχετικῶν, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω τὴν ὁμόφωνον γνώμην τῆς ὀλομελείας τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου.

Διὰ τοῦ νόμου 5383 συνεστήθησαν τὰ ἐν αὐτῷ διαγραφόμενα Ἐκκλησιαστικά Δικαστήρια πρὸς διατήρησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς πειθαρχίας καὶ πρὸς τιμωρίαν τῶν ὑποπεσόντων εἰς παράπτωμα ὡς πρὸς τὰ χρέη καὶ τὰ καθήκοντα τῆς ἐπαγγελίας αὐτῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν, αἱ παρὰ τῶν δικαστηρίων δὲ τούτων ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ νόμου ὀριζόμενα ἔνδικα μέσα τῆς ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως, ἅτινα συζητοῦνται καὶ ἐκδικάζονται ὑπὸ τῶν καθ' ἕκαστον ἐν τῷ Νόμῳ ἀναφερομένων Ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων. Αἱ καταδικαστικαὶ τούτων ἀποφάσεις κατὰ τὸ ἄρθρον 131 τοῦ ὡς εἴρηται νόμου καθίστανται ἐκτελεσταὶ ἅμα καταστῶσι τελεσίδικοι καὶ ἐκτελοῦνται κατὰ τὰς συνδυαζόμενας διατάξεις τῶν ἁρθρῶν 153 καὶ 154 τῇ ἐπιμελείᾳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν τῇ συνδρομῇ τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς καὶ τῆς Πολιτικῆς τοιαύτης, μὴ προσ απαιτουμένης διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τούτων τῆς προηγουμένης ἀναγνωρίσεως ὡς νομίμων καὶ ἐγκύρων ὑπὸ τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς, καθ' ὅσον τοιοῦτο δικαίωμα ἐλέγχου τῶν ἐν λόγῳ ἀποφάσεων δὲν παρεσχέθη εἰς τὴν Πολιτικὴν Ἀρχὴν ὑπὸ οὐδεμιᾶς τοῦ νόμου διατάξεως, οὐδὲ ἐκ τῆς τοιαύτης τοῦ ἁρθροῦ 152, καθ' ἣν ἡ ἐκτέλεσις καταδικαστικῆς κατὰ Ἀρχιερέως ἀποφάσεως ἐνεργεῖται διὰ διατάγματος τῇ προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Θεοσκευμάτων καὶ Παιδείας ἐκδιδομένου, διότι διὰ τῆς διατάξεως ταύτης δὲν

ἐσκόπει ὁ νομοθέτης νὰ ἐξαρτήσῃ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς διὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαστηρίου ὑπὸ τῆς Πολιτικῆς Ἀρχῆς καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἢ μὴ ταύτης ἐκ τῆς κρίσεως τῆς Πολιτείας, ἀλλὰ διὰ ταύτης, ἀφ' ἑνὸς μὲν καθωρίσθη ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως διὰ τῆς ἐκδόσεως διατάγματος λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ ἀξιώματος τοῦ καταδικασθέντος, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀνετέθη εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Θεοσκευμάτων καὶ Παιδείας ἡ κρίσις περὶ τοῦ καταλλήλου χρόνου τῆς ἐνάργεως τῆς ἐκτελέσεως τῆς καταγνωσθείσης διὰ τῆς ἀποφάσεως ποινῆς.

Ο ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
Π. ΑΛΙΚΟΥΛΗΣ

ΤΑ ΗΘΙΚΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΤΟΥ ΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΥ

4. Τὸ ἰδεῶδες τῆς ἀγιότητος.

Ἡ ὑφ' ἡμῶν δοθεῖσα ἐξηγήσις τῆς μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καταπαύσεως τῶν αἱμακτῶν θυσιῶν συναντᾷ μίαν ἐκ τῶν κύκλων τοῦ ὀρθολογισμοῦ ἔνστασιν, ὅτι, δῆλα δὴ, πλὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπάρχει καὶ ἄλλο γνωστότατον θρησκευτικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον ἀγνοεῖ τὴν πρᾶξιν τῆς ἐξουσιαστικῆς θυσίας, εἶνε δὲ τοῦτο ὁ Βουδδισμός. Ἀλλ' ἡ ἀγνοία αὕτη τοῦ Βουδδισμοῦ εἶνε συναφῆς πρὸς τὴν ἣν ἔχει περὶ ἁμαρτίας ἰδέαν, διότι οὗτος δὲν παραδέχεται ὅτι αἱ ἁμαρτίαι τοῦ παρελθόντος παρεμβάλλονται ὡς κώλυμα εἰς τὴν μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν ὑπάρχῃ ὀρισμένη φυσικὴ σχέσις μεταξὺ τῶν δύο τούτων γεγονότων, ἥτοι τῆς συνειδήσεως τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς θυσίας, τότε ἡ κατάπαυσις τῆς τελευταίας πανταχοῦ μετὰ Χριστὸν θὰ ἔπρεπε νὰ συνοδεύηται καὶ μὲ τὴν μείωσιν τῆς συνειδήσεως τῆς σπουδαιότητος τῆς ἁμαρτίας, ὡς τοῦτο πράγματι παρατηροῦμεν ἐν τῷ Βουδδισμῷ. Ἡ ἔντονος κατάκρισις καὶ ἀποδοκιμασία τοῦ ἠθικοῦ κακοῦ, ἣτις ἐκφράζεται εἰς τὰς ἀληθόνας καὶ τὸν θάνατον τοῦ πρὸς θυσίαν προσφερομένου ζώου, θὰ ἔπρεπε, βαθμηδὸν ἐξασθενούσα, νὰ ἀφανισθῇ καθ' ὀλοκληρίαν. Ἐν τούτοις τοῦτο δὲν συνέβη, ὁ Χριστιανισμὸς δῆλον ὅτι δὲν ἐξήλειψε τὸ ὀδυνηρὸν καὶ ἐγγενὲς τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει συναίσθημα τοῦτο τῆς προσωπικῆς ἁμαρτωλότητος. Ἐπῆλθε μάλιστα πᾶν τὸναντίον. Ὡς παρ-

τήρησε σύγχρονος συγγραφεύς, εἰς οὐδεμίαν ἐποχὴν μέχρι τοῦδε ἡ συνείδησις τῆς ἁμαρτίας εἰς τὰς τάξεις καὶ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων λαῶν ὑπῆρξε τόσον ἔντονος καὶ βαθεῖα καὶ ἔμμονος, ὅσον κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων δέκα καὶ ἑννέα αἰώνων. Καὶ ἡ παρατήρησις αὕτη βασίζεται ἐπὶ τῆς πραγματικότητος.

Ἄλλ' ὁ ὀρθολογισμὸς, εὐρεθεὶς πρὸ αὐτῆς τῆς πραγματικότητος, μετέβαλε τακτικὴν: ἐξανίσταται κατὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Χριστιανισμοῦ προσδιδομένης εἰς τὴ «ἁμαρτίαν» ἐννοίας. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ δὴλα δὴ ταύτῃ ὁ ὀρθολογισμὸς διακρίνει μίαν μεγαλοποίησιν, ἀντιλαμβάνεται τὴν «ἁμαρτίαν» ὡς ἠθικὸν τι φόβητρον, τὸ ὁποῖον πρᾶπει νὰ ἀποσκορακισθῇ.

Ὅπως δὴποτε, ὅμως, τὸ γεγονός τῆς ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ συνειδήσει ἐνισχύσεως τῆς συναισθήσεως τῆς ἁμαρτωλότητος ἀναμένει τὴν ἐξήγησίν του ἀπὸ τὸν ὀρθολογισμὸν. Ἐν εἶνε τὸ γεγονός: ὅτι ἡ αἵμακτὴ θυσία, ὡς παλαιὸν καὶ πανταχοῦ διαδεδομένον σύμβολον πρὸς ἔκφρασιν τοῦ συναισθήματος τούτου, σήμερον ἠφανίσθη, ἐκ παραλλήλου ὅμως ἡ συνείδησις τῆς ἁμαρτωλότητος κατέστη βαθυτέρα καὶ ὀδυνηρότερα ἢ ποτε ἄλλοτε. Τοῦ γεγονότος τούτου τὸν μόνον ἀποχωρῶντα λόγον ἡμεῖς εὐρίσκομεν εἰς ὅ,τι ὁ Χριστὸς πρὸ τοῦ πάθους του εἶπε: «ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος οὐ μὴ ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς· καὶ ἔλθων ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας...»

Ἐὰν ὅλα αὐτὰ ἀποτελοῦν εὐσεβῆ ἀνθρωπίνην ἐπίνοιαν, ἐὰν πάντα τὰ ὑπερφυᾶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ στοιχεῖα ἀποκηρυχθοῦν διότι εἶνε ὑπερφυσικά, ἐάν, τέλος, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑποβιβασθῇ εἰς αὐταπατηθέντα προφήτην ἢ ἀσυνειδήτως πλανηθέντα διδάσκαλον, ἡ ἐξήγησις τοῦ ἠθικοῦ τούτου ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἀνθρώπου παραδόξου θὰ ἦνε τόσον δυσχερής, ὅσον δύσκολον εἶνε, π. χ., εἰς τὸν φυσικὸν νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἄνευ τοῦ ἡλίου τοῦ ἡμετέρου ἡλιακοῦ συστήματος κίνησιν τῆς γῆς περὶ τὸν ἄξονά της. Γραφίς ἐπιφανοῦς ὀρθολογιστοῦ—ἀλλ' ἄκρως ἀμερολήπτου—ὑπῆρξεν ἡ γράψασα τὰ ἀκόλουθα: «Συγκρίνατε τὸν ἀρχαῖον κόσμον πρὸς τὸν σύγχρονον, ἀτενίσσατε πρὸς ἀμφοτέρους τὰς εἰκόνας καὶ θὰ ἴδετε μίαν σπουδαϊοτάτην μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰν. Μεταξὺ πάντων τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἀρχαίου εἰδωλολατρικοῦ κόσμου εἶνε ζήτημα ἐὰν εὐρίσκειται ἐν ἡ δύο πρόσωπα, εἰς τὰ ὁποῖα θὰ ἠδυνάμεθα νὰ διακινδυνεύσωμεν νὰ προσδώσωμεν τὴν ἐννοίαν τῆς «ἀγιότητος». Ἄλλαις λέξεσιν, ἐν τῇ ἀρχαίῳτι δὲν ὑπῆρχον περισσότερα τῶν δύο-τριῶν προσώπων—ἀλλὰ καὶ αὐτὸ εἶνε ἀμφισβητήσιμον—τὰ ὁποῖα, κατὰ πάντα ἐνάρετα εἰς τὴν ζωὴν των, θὰ εἶχον ὡς γνώμονα τῶν αἰσθημάτων των τὴν ἀμιγῆ ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ, ὥστε ὄχι μόνον νὰ ἦνε ξένα πρὸς πᾶσαν κακίαν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἠσθάνοντο ἄκραν ἀποστροφὴν καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν πονηρὸν λογισμὸν. Κατὰ πᾶσαν ὁμῶς πιθανότητα οὐδεὶς θὰ ἀρνηθῆ ὅτι εἰς τὰς χριστιανικὰς χώρας ὑπῆρχεν ἡ ὑψηλὴ αὐτὴ ἀρετὴ τὴν ὁποῖαν ὀνομάζομεν ἀγιότητα,

ὀλίγοι δὲ θὰ ἦνε οἱ δυσχυριζόμενοι ὅτι ἦτο σπανιωτάτη».

Ἐξ ὅσων μέχρι τοῦδε ἐλέχθησαν, τρία πορίσματα προέκυψαν ἀναντίρρητα: α) Οὐτὲ παρὰ τοῖς ἔθνεσιν, οὐτὲ παρὰ τοῖς ἔβραίοις εὐρίσκομεν τὴν ἀντίληψιν τῆς ἠθικῆς ἐκείνης ἀγνότητος, τὴν ὁποῖαν ἐκφράζει ἡ χριστιανικὴ «ἀγιότης». β) Τοῦ ὑψίστου τούτου ἰδεώδους ἡ ἐπιτολὴ συμπίπτει καὶ συνδέεται στενωτάτα πρὸς τὴν ζωὴν, τὸν χαρακτῆρα, τὴν διδασκαλίαν, τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. γ) Ἐκτοτε τὸ ἰδανικὸν τοῦτο καταπληκτικῶς διεδόθη ἀνὰ σύμπαντα τὸν τότε γνωστὸν κόσμον καὶ σήμερον δὲ ἡ τε ὑπαρξίς καὶ ἡ σπουδαιότης του ἀναγνωρίζεται καὶ ὁμολογεῖται εἴπερ ποτὲ ἄλλοτε.

Ἐὰν δεχθῶμεν τὰς θεμελιώδεις προϋποθέσεις τοῦ ὀρθολογισμοῦ, ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ γένεσις τοῦ τόσον πραγματικοῦ, ὅσον καὶ ἰσχυροτάτου τούτου ἰδεώδους, τοῦ τόσον εὐεργετικῶς ἐπιδράσαντος ἐπὶ τῆς ἠθικῆς προόδου τοῦ ἀνθρώπου, ὀφείλεται καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὴν τύχην. Τὸ ὑψίστον τοῦτο ἰδεῶδες προέκυψεν αὐτομάτως ἐν ἐποχῇ ἀμαθείας καὶ δεισιδαιμονίας ἐξ ἄκρας εὐπιστίας καὶ ἀπάτης, ἐὰν δὲ διετηρήθη καὶ μέχρι τοῦ νῦν, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν ἡλιθιότητα καὶ τὴν ἀνελευκρίνειαν ἐκείνων ποῦ τὸ ὑπεστήριζον.

Ἐὰν ὑπάρχῃ ἀναγνώστης ἱκανοποιούμενος ἀπὸ τοῦ ἠθικοῦ καὶ ψυχολογικοῦ αὐτοῦ παραδοξολόγημα, τὸσον τὸ χειρότερον δι' αὐτόν.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ἐβρ. 11, 24—26· 32—40,

Εἶναι γνωσταὶ αἱ περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐγεννήθη καὶ ἐσώθη ἀπὸ βεβαίου κινδύνου ὁ μέγας τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ νομοθέτης καὶ προφήτης Μωϋσῆς. Εἶναι ἐπίσης γνωστὴ ἡ τύχη, ἣτις ἐπεφυλάσσετο εἰς αὐτόν, χάρις εἰς τὴν προστασίαν τῆς Αἴγυπτίας ἡγεμονόπαιδος, καθὼς καὶ ἡ ἀπάρησις τῶν πάντων ἀπὸ μέσης βασιλικῆς Αὐλῆς ἐκ μέρους αὐτοῦ «προτιμήσαντος μᾶλλον νὰ συγκακοχηθῆται μετὰ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ» παρὰ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν βασιλικὴν χλιδὴν καὶ τὸν ἐγκόσμιον πλοῦτον. Τὸ γεγονός τοῦτο ἐφελκύει τὸ βαθὺ τοῦ Ἀποστόλου τῶν Ἑθνῶν βλέμμα· καὶ ἰστάμενος οὗτος πρὸ αὐτοῦ δὲν ἔχει νὰ δώσῃ ἄλλην ἐξήγησιν φυσικωτέραν τῆς ὑπερόχου ταύτης ἐνεργείας τοῦ Μωϋσεῶς ἢ ὅτι οὕτως ἐνεργῶν, ἐν γνώσει αὐτοῦ ἢ ἐν ἀγνοίᾳ, ἐχρησίμευεν ὡς τύπος τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, συγχρόνως δὲ καὶ ὡς ὑπόδειγμα τῶν «φίλων τοῦ Χριστοῦ». Ἡ ἐνεργεία του ἐν πάσῃ περιπτώσει ἦτο θεοκλήτης.

Ρίπτων ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος βλέμμα εἰς τὰ ἀναρίθμητα παθήματα, ὅσα ὁ Μωϋσῆς ἐκεῖνος ὑπέφερε παρὰ τοῦ σκληροτραχίλου λαοῦ του, καὶ μάλιστα ὡς ἀντίδοτα τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ μόχθων καὶ ταλαιπωριῶν, ἀγνωμόνως καὶ ἀχαρίστως, μεταφέρεται εἰς τὰ παθήματα τοῦ ἰδίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις πάντα ὀνειδισμόν, ὕβριν καὶ κακότητα ὑπέφερε παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐνόχου λαοῦ, εἰς ἀντάλλαγμα τῶν τόσων καὶ τόσων ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα πλουσίως ἐνήργει ἐν μέσῳ

αυτῶν ὁ θεῖος Λυτρωτής. Καὶ εὐρίσκει ὅτι διὰ τῆς πολιτείας αὐτοῦ ὁ θεόπτης Μωϋσῆς ὑπῆρξεν, ὡς προείπομεν, ἄφ' ἑνὸς μὲν τύπος κατὰ τοῦτο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὐ τὸν *ὄνειδισμόν* ἔφευγεν, ἐξ ἄλλου δὲ καὶ *ὑποτύπωσης* τῶν «φίλων τοῦ Χριστοῦ», οἱ ὅποιοι τῷ αὐτῷ κανόνι στοιχοῦντες ὀφείλουσι νὰ τάσσωσιν ὑπεράνω τοῦ κέρδους καὶ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἐγκοσμίων, «τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν», τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, τῆς ἁγίας αὐτοῦ πίστεως, τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ σωτηριώδους ἔργου Του πάσχειν, «τὸν ὄνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ». Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, περισσότερον πάντος ἄλλου βασιτάσας τὰ στίγματα τοῦ «ὄνειδισμοῦ τοῦ Χριστοῦ», εἶναι ὁ ἐμπειρικώτερος μάρτυς τῆς ἀληθείας, τὴν ὁποίαν διατυποῖ ὅτι: τὸν ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ δρώντα δὲν ἀναμένουσιν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ῥόδα καὶ τριαντάφυλλα, ἀλλὰ κακονχία καὶ θλίψεις καὶ *ὄνειδισμός*. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία εἶναι ἄλλος ἀδιάψευστος μάρτυς τῆς πικρᾶς ταύτης ἀληθείας. Μὴ αὐτὸς ὁ Κύριος δὲν εἶπεν, «ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε»;

Εἰς τοιοῦτον ἀποδύεται *ἀθλητικὸν βίον* ἰδιαίτατα ὁ λειτουργὸς τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ ἀξιῶν νὰ δράσῃ καὶ νὰ κινήθῃ ὡς σηματοφόρος καὶ ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Βίος ἀνυπερβλήτου ἡθικῆς ὑπεροχῆς, δυνάμενος μόνον νὰ κατορθωθῇ καὶ διὰ ἐλατηρίου καὶ δυνάμεως ἐπίσης *ὑπερόχου*. Ταύτην ὁ ἅγιος Ἀπόστολος Παῦλος ἐμβλέπει ἐν τῇ πίστει. Εἰς τὰ χεῖλη, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν γραφίδα ἡμῶν ἡ λέξις *πίστις* ἐπεζοικήθη τόσον, ὥστε δὲν θὰ κριθῇ τολμηρὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ ἄκουσμα τῆς λέξεως δὲν ὑπεγείρει εὐκόλως τὴν ἀσυλλήπτου κάλλους καὶ δυνάμεως ἔννοιαν αὐτῆς. Μία ἀνάγνωσις προσεκτικῆ, μία ἐμβάθυνσις εὐλαβῆς καὶ περιεσχυμένη εἰς τοὺς ὀλίγους στίχους τῆς ὑπο σκέψιν Ἀποστολικῆς Περικοπῆς, εἰς ἣν ἀναφέρεται τὸ ῥητὸν τοῦ παρόντος μελετήματος, θὰ δώσῃ τρανοτέραν καὶ ζωηροτέραν τῆς *πίστεως* τὴν ἔννοιαν, τὴν δύναμιν, τὸ μεγαλεῖον, τὸ κάλλος, τὴν ἀξίαν. Εἰς τοὺς ὀλίγους τούτους στίχους εὐρίσκεται ὀλόκληρος ἱστορία «τῶν κατακτήσεων τῆς πίστεως» ἀναφερομένων ὅχι μόνον εἰς ὅσα οἱ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωποι ἔδρασαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅσα ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ ἠρωϊκῶς ἔπαθον. Πίστις λοιπὸν, καὶ πάλιν πίστις. Ἴδου τὸ ἀήτητον ὄπλον, τὸ ἰδεῶδες ἀπόκλημα τῶν φίλων τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ.

K.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΕΞ ΑΠΟΨΕΩΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ

[7]

Ἡ ἱστορία τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τόσον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς βυζαντινῆς περιόδου ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐχθρικῶς ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας διατεθειμένων βυζαντινῶν αυτοκρατόρων, ὅσον καὶ κατὰ τὴν μακρὰν περίοδον τῆς ὑπὸ τοὺς Τούρκους ὑποδουλώσεως τῶν ὀρθοδόξων ἐθνῶν καὶ τῆς ἠνωμένης ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον τοῦ μαρτυρίου τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοὺς Μπολσεβίκους σαφῶς δεικνύει, ὅτι αὕτη διὰ τῶν μέ-

σων τούτων, παρὰ τὴν ὕβριν καὶ τὸ μαρτύριον, διέσωσε τὴν πίστιν καὶ ἐπέτυχε τελικῶς τὴν νίκην. Ἡ θεωρία καὶ πράξις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας πεθεθεῖ ὅτι ἐὰν αὕτη προσαρμοσθῇ σήμερον πρὸς τὰς νέας συνθήκας τῆς ζωῆς, καθ' ὃν τρόπον καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς Ἐκκλησία θὰ ἔχη ἀσφαλῶς παρόμοια ἀποτελέσματα. Καὶ ὅπου, ὡς ἐλέχθη, ἡ μετὰ τοῦ ἐχθρικῶς διατεθειμένου καὶ ἀπολυταρχικοῦ κράτους ἡ συνεργασία εἶναι ἀδύνατος (ἐν Ἰταλίᾳ ἐπετεύχθη εὐφυστάτη συνεργασία μεταξὺ τοῦ ἀπολυταρχικοῦ κρατικοῦ καὶ τοῦ ἀπολυταρχικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ) ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ ἀνωτέρω ἀναπτυχθέντος κλασσικοῦ καὶ εὐσεβοῦς καισαροπαπισμοῦ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἡ Ἐκκλησία οὐδαμῶς πρέπει νὰ φοβῆται τὴν μονομερείαν οὐδὲ νὰ εὐρίσκειται ἐν συνεχείᾳ περὶ τοῦ πρακτικοῦ ἀμηχανία. Διότι ἀκόμη καὶ εἰς τὴν περιπτώσιν τοῦ ἐχθρικῶς διατεθειμένου ἀπολυταρχικοῦ κράτους ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει ἐν ὅλῳς εἰλικρινεῖ τῷ τρόπῳ καὶ διαθέσει ἐμμέσως νὰ βοηθῇ καὶ συντρέχῃ αὐτὸ διὰ προσευχῆς καὶ καταλλήλου τῶν μελῶν αὐτῆς διαπαιδαγωγήσεως. Ὀφείλει νὰ ἐμπνέῃ αὐτοῖς ὑπακοήν, ὑπομονήν καὶ διάθεσιν συνεχοῦς ἐργασίας πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς τῶν συνανθρώπων αὐτῶν προόδου καὶ προαγωγῆς καὶ πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ ἐπὶ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ τοῦ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ βασιζομένου ἀγωνικοῦ ἀγαθοῦ τοῦ συνόλου. Μόνον δὲ ὅπου καὶ ὅταν ἡ ἐχθρότης τοῦ Κράτους προχωρῇ μέχρις ἐπιβολῆς ἀπαρνήσεως τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῶδων, τότε ἡ προσευχή, ἡ ὑπομονὴ καὶ τέλος τὸ μαρτύριον εἶναι τὰ μόνα μέσα καὶ ἡ μόνη μέθοδος, ἅτινα δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι καὶ δὴ ἄνευ οἰουδήποτε φόβου ὅτι διὰ τούτων καὶ μόνων θὰ ἐπακολουθήσῃ καταστροφὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκμηδενίσις τῆς χριστιανικῆς πίστεως, διότι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῶν ἐν ταῖς Πράξεσι τῶν Ἀποστόλων λεγομένων (Ε' 38—12) ἡ Ἐκκλησία πρῶτη ὀφείλει νὰ ἔχῃ τὴν πεποιθήσιν ὅτι τοιαύτη καταστροφὴ καὶ ἐξουδετέρωσις εἶναι ἀδύνατος. Γενικῶς ὡς διετύπωσα ἀφοριστικῶς ἐν τῇ διατριβῇ μου «περὶ τῆς βιβλικῆς καὶ ἱστορικοδογματικῆς βάσεως τῆς κοινωνικῆς καὶ ἡθικῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἐπόψεως ὀρθοδόξου»¹ ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἀρνεῖται τὴν μετὰ τῆς Πολιτείας συνεργασίαν της. Πρὸς ἐπίτευξιν τούτου συντρέχει τὴν Πολιτείαν εἰς τὰς προσπάθειάς της πρὸς τελειοποίησιν τῶν πολιτῶν. Ἀπορρίπτει ὅμως πᾶσαν καθαρῶς κοσμικὴν ἀνάμειξιν, ἣτις θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπαπειλήσῃ καὶ μειώσῃ τὴν πνευματικὴν τῆς ζωῆν καὶ τὰς ἀνωτέρας ἡθικὰς ἀρχὰς αὐτῆς.

Ἐν τοῖς ἐξῆς ἐξετάζομεν διὰ βραχέων τὴν σχετικὴν λεπτομέρειαν περὶ τῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ ἐθνικοῦ βίου καθόλου. Τὸ σημεῖον τοῦτο ἔχει ἰδιαίτερον ὄλος σημασίαν διὰ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, καθ' ὅσον αὕτη ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν παπικὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐλευθερίας

1. Ἀνακοίνωσις γενομένη ἐν τῇ διεθνεί συσκέψει τοῦ Βουκουρεστίου (1933), δημοσιευθεῖσα ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει τῷ αὐτῷ ἔτει καὶ δημοσιευομένη ἐν τῷ συλλογικῷ συγγράμματι *Ekklesia* τοῦ καθηγητοῦ κ. Siegmund Schlutze.

και ελαστικότητα τοῦ δημοκρατικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον τὴν διέπει καὶ τὸ ὁποῖον ἐκληρονόμησε καὶ διεφύλοξεν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, προσηρμόσθη καὶ προσαρμόζεται πολὺ εὐκόλως πρὸς τὰς συνθήκας τὰς ὁποίας δημιουργεῖ ὁ ἐθνικὸς βίος τῶν λαῶν, τοὺς ὁποίους ἐξυπηρετεῖ θρησκευτικῶς. Ἡ παπικὴ ἐκκλησία τοῦναντίον ἐξωτερικῶς, (διότι ἐσωτερικῶς εἶναι πλέον ἢ γνωστὸν τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἱστορίας της μέχρι καὶ τῶν ἡμερῶν μας ἔλαβόν ποτε ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία καὶ ἄλλοτε ἡ Γερμανία, ἡ Αὐστρία καὶ ἡ Ἰταλία), συνεπεστέρα ἴσως πρὸς τὴν καθολικότητά της, οὐδεμίαν διάκρισιν κάμνει μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα περιλαμβάνει εἰς τοὺς κόλπους της καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον οὐδαμῶς φροντίζει τὰ τῆς ἐπὶ μέρους ἐθνικότητος τῶν λαῶν αὐτῆς μέχρι τοῦ σημείου ἀπορρίψεως καὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀκόμη γλώσσης ἐκ τῆς λατρείας. Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τοῦναντίον ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ αὐτῆς συνεδέθη μετὰ τῶν ἐθνῶν, τὰ ὁποῖα ἐξυπηρετεῖ θρησκευτικῶς στενῶτα καὶ μέχρι τοιοῦτου βαθμοῦ, ὥστε ἕκαστον τούτων νὰ ἐκλαμβάνῃ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἰδικὴν του καὶ δὴ ἐν τῷ αὐτῷ μέτρῳ οἱ Ἕλληνες (οἱ ἔχοντες ἐπὶ τέλους προτεραιότητα ἐπαφῆς καὶ ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως ἐσωτερικωτέραν καὶ πραγματικωτέραν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτῶν συγγένειαν διὰ τὴν ἐν τῷ περιβάλλοντι τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ ἀνάπτυξιν καὶ ἐξέλιξιν τῆς ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας), καὶ οἱ Ρουμῶνοι καὶ οἱ Σλαῶνοι καὶ εἴτινες ἄλλοι.

Ἡ ἐθνικότης καὶ ἡ διάκρισις τῶν φυλῶν—ἴσον καὶ ἂν εἶνε ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῶν ἐν τῇ Γενέσει ΙΑ. 1—9 λεγομένων ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας, ἀποτελοῦσι πραγματικότητα, ἣτις οὐτε θανατουργικῶς δύναται νὰ ἐξουδετερωθῇ, ἀλλ' οὐτε καὶ δύναται ἀπλούτητα νὰ ἀγνοηθῇ. Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν πραγματικότητα ταύτην καὶ νὰ κανονίσῃ τὴν στάσιν αὐτῆς κατὰ τὸν πρόποντα τρόπον, ἐν ἀπολύτῳ δὲ συμφωνίᾳ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Κ.Δ. Ὄφείλει νὰ ἐπιζητῇ νὰ προσελκύνῃ πρὸς ἑαυτὴν τὰ διάφορα ἔθνη ἄνευ ἐξαιρέσεως, εἰς τρόπον ὥστε εἰς πάντα, μικρὰ ἢ μεγάλα, πεπολιτισμένα ἢ μὴ, νὰ ἐμπνέῃ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ταῦτα εἶναι ἀπέναντι ἀλλήλων ἴσα, ἐφ' ὅσον πάντες ἀνεξαρτέτως οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι τὰ ἀποτελοῦν εἶναι πρὸς ἀλλήλους ἴσοι καὶ ἄνευ οἰασθήποτε ἐξαιρέσεως τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὃν ἔχουσι κοινὸν Πατέρα. Πρὸς καθοδήγησιν ὁμοῦ τῶν ἐθνῶν πρὸς τὴν τοιαύτην πεποιθήσιν δὲν παρίσταται ἀνάγκη λημοσύνης τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ἀλλ' ἀπλῶς ἐργασία κατὰ τὰς ὀρθὰς κατευθύνσεις καὶ προσπάθεια πρὸς ἐπίδρασιν ἐφ' ἑνὸς ἐκάστου ἀτόμου, ἐπὶ καθοδηγήσει αὐτοῦ εἰς τὴν περὶ τῆς πατρότητος τοῦ Θεοῦ πεποίθησιν καὶ πρὸς χιλιναγωγήσιν καὶ διαφύλαξιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ἀπὸ πάσης ὑπερβολῆς καὶ ἐσφαλμένης ἐθνικτικῆς κατευθύνσεως.

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Ἰησοῦς) οὐδέποτε περιεφρόνησε, ἐξηγέτισε ἢ ἔστω καὶ ἐλησμόνησε τὸ ἔθνος του, ἦτο ὑπερήφανος, διότι ἦτο Ἰουδαῖος καὶ μάλιστα Φαρισαῖος. Ἀκριβῶς ὁμοῦ, ἀφ' ἧς ἀπέκτισε πλήρη χριστιανικὴν συνείδη-

σιν, ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι Ἰουδαῖος—ἀπὸ ἐθνικιστικῆς ἀπόψεως—καὶ ἀπὸ τῆς ἀφειτηρίας ταύτης ὀρμώμενος ἀνεγνώρισε πρῶτος ὅτι εἰώπιον τοῦ Θεοῦ «οὐκ ἐν Ἕλλην ἢ Ἰουδαῖος ἢ ἐλεύθερος, ἄρσεν ἢ θῆλυ» (Γαλατ Γ' 28). Ἀπαρράλλικτος δὲ οἱ ἀπὸ πεποιθήσεως Χριστιανοὶ (τὸ ζήτημα πάλιν εἶναι τίς ὁ τῆς τοιαύτης πεποιθήσεως δημιουργός) τῆς πρώτης περιόδου ἔπαυον ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι Ἕλληνες, Ἰουδαῖοι ἢ Ρωμαῖοι (ἀπὸ στενῆς ἐθνικιστικῆς ἀπόψεως) ἀκριβῶς διότι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἦσαν Χριστιανοὶ χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ προδίδωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἐθνικότητα καὶ χωρὶς νὰ παύσῃ τηροῦντες τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς ἰδίας αὐτῶν καταγωγῆς, ἣτις ὅμως ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ὑπερεῖχε τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πάντας ὀφειλομένης ἀγάπης. Τοιοῦτοτρόπως διὰ τοῦ ἐκ τῆς νέας θρησκείας ἀπαιτηθέντος καὶ ἐπιβληθέντος νέου τρόπου ζωῆς ἐξηυγενίσθη ἡ ἰδέα τῆς ἐθνικότητος καὶ ἐξηφανίσθησαν καὶ ἐξουδετερώθησαν αἰσικαὶ καὶ ἀδυναμία τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτῆρος.

Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία χρησιμοποιοῦσα ἀκριβῶς τὴν μέθοδον ταύτην, ἐδημιούργησε καὶ ἔχει πρὸ αὐτῆς ὡς πρὸς τοῦτο παράδοσιν ὑποδειγματικὴν, πρὸς τὴν ὁποῖαν ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύναται νὰ φανῇ ἀνακόλουθος καὶ ἀσυνεπής.

Ἀκριβῶς δ' ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου δὲν πρέπει νὰ δημιουργοῦνται ἐσφαλμένοι περὶ τοῦ ζητήματος ἀντιλήψεις διὰ τῆς ἀδιαφορίας πρὸς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα. Πρὸς τοῦτο σημειοῦμεν χρονολογικῶς τὴν ἱστορικὴν μετὰ τῆς Ἐκκλησίας σχέσιν τοῦ ἀρχαιότερου τῶν ἐθνῶν, τοῦ ἑλληνικοῦ, τὸ ὁποῖον ἔδωκε μάλα καὶ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐφ' ὅσον ὡς γνωστόν, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δικαίως κατὰ τὸ πλεῖστον ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, ἢ ἑλληνικὴ καθολικὴ Ἐκκλησία ὀνομάζεται.

Εἶναι γνωστὴ ἡ συμβολὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ διὰ τῆς γλώσσης καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ εἰς τὴν σύστασιν ἀνάπτυξιν καὶ ἱστορικὴν ἐξέλιξιν τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας γενικῶς καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως τῆς ὀρθόδοξου καὶ δὴ ὡς πρὸς τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν, τὴν διοικητικὴν ὀργάνωσιν, τὴν ἡθικὴν ἐμφάνισιν καὶ τὴν λατρευτικὴν τάξιν. Ὁ ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων καὶ περαιτέρω τὴν χιλιετῆ περίπου ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς βυζαντινῆς Ἐκκλησίας, ἣτις καὶ συμπίπτει μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀδαιρέτου Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι δυνατόν ἢ νὰ δικαιώσῃ ἀπολύτως τὸ ἐπίθετον «ἑλληνικὴ», τὸ ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία αὕτη φέρει. Παρατρέχοντες τὴν ἐκάστοτε ἀναπτυσσομένην κριτικὴν περὶ τῆς σημασίας τῆς ὑφισταμένης ἐπιδράσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, μετὰ τὴν ὁποῖαν δὲν δυνάμεθα νὰ ἀσχοληθῶμεν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ ἐξασκηθεῖσα αὕτη ἐπίδρασις ἀποτελεῖ πραγματικότητα, ἐκδηλουμένην εἰς τὴν ὅλην σύστασιν τῆς ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας, ἀκριβῶς δὲ ἡ πραγματικότης αὕτη εἶναι ἡ ἐνδιαφέρουσα ἡμᾶς πρὸς ἐξαγωγήν ἐξ' αὐτῆς τῶν ἀναγκαιούτων ἐπιστημονικῶν συμπερασμάτων.

Εἶναι φανερόν ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς παρέσχε τῇ Ἐκ-

κλησίᾳ τὴν γλώσσαν καὶ τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι, παρ' αὐτῆς δ' ἔλαβε τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Ὅσον μέγα δὲ καὶ ἂν εἶναι τὸ πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν δώρημα τοῦτο τῆς πίστεως, ὁ Ἑλληνισμὸς δὲν εἶναι ὀφειλέτης ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἄλλα ἔθνη, τοῦ πολιτισμοῦ. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ οἱ λοιποὶ Ἀπόστολοι ἔφερον εἰς τὸν Ἑλληνισμόν μόνον τὴν νέαν θρησκείαν οὐχὶ δὲ καὶ τὸν πολιτισμόν, τὸν ὁποῖον ἐν τῇ τελειοτάτῃ μάλιστα αὐτοῦ μορφῇ ἀπὸ μακροῦ κατεῖχον. Οἱ ἐπίσκοποι τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν καὶ ἑλληνιστικῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς δὲν ἔχρεώσθουν ἄλλω τινὶ ἐκκλησιαστικῷ κέντρῳ τὸν χριστιανισμόν των, τὴν μορφωσίαν των, τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐκκλησιαστικὴν ἱεραρχίαν καὶ τάξιν, καὶ ἐπὶ τέλους τὸν πολιτισμόν τῆς ἐπαρχίας των, ὡς τοῦτο ἐγένετο ἐν τῇ Δύσει μὲν ὡς πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Ρώμης, ἐν ταῖς Σλαβικαῖς δὲ χώραις ὡς πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, τοῦτο δὲ διότι αἱ πόλεις αὗται ἦσαν ἤδη πρηγούμενες κέντρα καὶ σταθμοὶ αὐρανόσεως καὶ πολιτισμοῦ, εἰς τὰ ὅποια αὐτοχθόνως, οὐτως εἰπεῖν, διὰ τῆς νέας διδασκαλίας προέκυψεν ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία. Ἡ ἀμοιβαία μεταξὺ Ἑλληνισμοῦ καὶ Ἐκκλησίας ἀνταλλαγὴ τῶν δώρων (τῆς πίστεως ἐξ ἑνός, τῆς γλώσσης καὶ τῆς φιλοσοφίας ἐξ ἑτέρου) συνετέλεσεν ὥστε ἡ ἐκ τούτου (τῆς συνεργασίας ἀμφοτέρων τῶν στοιχείων) προελθούσα ὀρθόδοξος Ἐκκλησία νὰ ἀποβῇ κατὰ φυσικὸν λόγον ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἢ ἑλληνικὴ Ἐκκλησία. Ἦλθεν ἔπειτα ἡ περίοδος τῆς καταπίεσεως. Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος περιήλθεν εἰς πτωχείαν καὶ ὁ πολιτισμὸς αὐτοῦ ἐφαίνετο ἐξαφανιζόμενος. Τότε ἐνεφανίσθη ἡ δύναμις τῆς Ἐκκλησίας, δι' ἧς τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐσώθη ἐν τῇ κυρίᾳ αὐτοῦ ὑποστάσει ἐκ τῆς μακρᾶς καὶ σκληρᾶς ὑπὸ τοὺς Τούρκους ὑποδουλώσεως.

[Συνεχίζεται] **ΑΜΙΑΚΑΣ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΣ**
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

[Τέλος]

[8]

Περὶ κοινωνίας ἀξιωματικῶν ἐλέχθησαν ἤδη ἀρκετὰ. Προσθέτομεν δὲ μόνον, ὅτι ἡ ἐν οὐρανοῖς ἐκκλησία ἀσκει μὲν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἐν τῇ γῆ στρατευομένης, ἀλλ' ἡ ἐπίδρασις αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑπερπηδᾷ τὰ ὄρια, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐκδηλοῦται καὶ τῶν ἐπὶ γῆς ζώντων ἔτι μελῶν τοῦ Χριστοῦ ἢ ἀλληλεπίδρασις ἐκ τῆς κοινωνίας αὐτῶν. Κατ' ἀναλογίαν ἐκ τῆς περὶ φύλακος ἀγγέλου διδασκαλίας τῆς Ὀρθόδοξου ἐκκλησίας¹ συνάγομεν ὅτι οἱ ἐν οὐρανοῖς ἅγιοι

1. Πρβλ. Ὁριγένους, Περὶ εὐχῆς 31,5 «...ἀγγελικῶν δυνάμεων ἐπισταμένων τοῖς ἀθροισμασι τῶν πιστευόντων καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν δυνάμεως ἡγῆ δὲ καὶ πνευμάτων ἁγίων, οἵμοι δὲ ὅτι καὶ προκεκοιμημένων. σαφές δὲ ὅτι καὶ ἐν τῷ βίῳ περιόντων, εἰ καὶ τὸ πῶς οὐκ εὐχερὲς εἰπεῖν. Καὶ περὶ μὲν ἀγγέλων οὕτως ἐπιλογιστέον· εἰ παρεμβαλεῖ ἀγγελος κυρίου κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ ῥύσεται αὐτούς» (Ψαλ. λγ' 8) καὶ ἀληθεύει ὁ Ἰακώβ ὅτι περὶ ἑαυτοῦ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ πάντων τῶν ἀνακειμένων τῷ Θεῷ τῷ συνιέντι λέγων «ὁ

οὐ μόνον δέονται ὑπὲρ τῶν ἐπὶ γῆς ἀδελφῶν των, ἀλλὰ καὶ παραθαρύνουσι καὶ προτρέπονται ἀοράτως τοὺτους ἐνισχύοντες αὐτοὺς ἐν τῷ κατὰ τῆς ἀμαρτίας ἀγῶνι, ἐκδηλοῦσιν ὑπὲρ αὐτῶν ἀοράτως τὴν συμπάθειαν καὶ φροντίδα αὐτῶν¹, κατ' οὐδένα ὅμως λόγον δύναται νὰ μεταδώσῃ εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς περισσευούσης αὐτῶν ἀξιωμασίας, διότι τοιαύτην οἱ ἅγιοι δὲν ἔχουσι καὶ «τὸ λέγειν τοὺς ἁγίους ἔχειν τινὰ ἀκριβοδικαία παρὰ τῷ Θεῷ, δι' ὧν δύναται πολλοὺς ἀμαρτωλοὺς σῶσαι... ὕβρις τῆς ἐκκλησίας ἐστίν, ὅπερ ὡς ἱερόσυλον καὶ κατηλευτικὸν ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία μισεῖ καὶ ἀποτρέπεται»². Ἀφ' ἐτέρου ὁ σύνδεσμος τῶν μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ μετ' ἀλλήλων, ὡς ἤδη ἀνεπτύξαμεν, δὲν εἶνε φυτικὸς καὶ ὀργανικὸς, ὥστε νὰ μεταβιβάξῃται ὁ πλεονάζων ζωτικὸς χυμὸς ἐκ τῶν ἰσχυρῶν μελῶν εἰς τὰ ἀσθενέστερα, ἀλλ' εἶνε ἠθικὸς καὶ ἐξαρτᾶται ἡ ἀρωγὴ ἐκ τῆς ἐλευθέρως προσοικειώσεως ἐνὸς ἐκάστου μέλους τῆς ζωοποιου δυνάμεως, ἥτις ὡς ρεῦμα ἀνεξάντλητον ἐκχύνεται ζωοποιούντα πάντα τὰ μέλη³.

Τῆς κοινωνίας τῶν ἐπὶ γῆς πρὸς τοὺς ἐν οὐρανῷ ἐκδήλωσις εἶνε καὶ ἡ τιμὴ καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς ἁγίους, αἵτινα διακρίνονται σαφῶς τῆς λατρείας καὶ προσκυνήσεως, τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν καὶ ἀποδίδομεν εἰς μόνον τὸν Θεόν. Διότι «τοὺς ἁγίους τοῦ Θεοῦ δὲν τιμῶμεν λατρευτικῶς⁴, ἀλλ' «ὡς φίλους Θεοῦ, ὡς τέκνα καὶ κληρονόμους» θεωροῦντες ὅτι ἡ πρὸς αὐτοὺς τιμὴ «ἀναφέρεται διαβαίνουσα πρὸς τὴν μεγαλειότητα τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον εὐηρέστησαν οἱ ἅγιοι» «συμμορφούμενοι ἐν τούτῳ καὶ πρὸς τὴν Γρα-

ἀγγελος ὁ ὀνόμένος με ἐκ πάντων τῶν κακῶν» (Γενέσ. μῆ' 16) εἰκὸς ἐστὶ πλειόνων συνεληλυθότων γνησίως εἰς δόξαν Χριστοῦ παρεμβαλεῖν τὸν ἐκάστον ἀγγέλον τὸν κύκλῳ ἐκάστου τῶν φοβουμένων μετὰ τούτου ἀνδρός, ὃν φρουρεῖν καὶ αἰκονομεῖν πεπίστευται. ὥστε εἶναι ἐπὶ τῶν ἁγίων συναθροισμένων διπλῆν ἐκκλησίαν, τὴν μὲν ἀνθρώπων, τὴν δὲ ἀγγέλων» (Migne 11,553). Οὕτω καὶ ὁ Ἀμβρόσιος ὁμιλεῖ περὶ τῶν ἀγγέλων ἅμα καὶ τῶν μαρτύρων ὡς περὶ προσώπων πρεσβευόντων ὑπὲρ ἡμῶν (De viduis cap. IX § 55).

1. Πρβλ. καὶ Ὁριγένους κατὰ Κέλσου VIII, 64: «τῷ ἐξευμενίζεσθαι τὸν ἐπὶ πᾶσι Θεὸν ἔπειτα εὐμενεῖς ἔχειν πάντας τοὺς ἐκείνου φίλους ἀγγέλους καὶ ψυχὰς καὶ πνεύματα... Καὶ οὐ μόνον καὶ αὐτοὶ εὐμενεῖς τοῖς ἁγίοις γίνονται, ἀλλὰ καὶ συμπράττουσι τοῖς βουλομένοις τὸν ἐπὶ πᾶσι Θεὸν θεραπεύειν καὶ ἐξευμενίζοντα καὶ συνεύχονται καὶ συναετιοῦσι» (Migne 11,1612 Πρβ. καὶ εἰς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ Ὁμιλ. ιε' 5. Migne 12,909).

2. Κριτόπουλος ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 180.
3. Πρβλ. καὶ X. Ἀνδρούτσου, Δογματικὴ σελ. 250. Οὕτω καὶ ὁ Χρυσόστομος καθορίζων τὴν θέσιν καὶ τὴν συνεργασίαν τοῦ ἀποστόλου ἐν τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας παρατηρεῖ, ὅτι «Ὅϊον ἀπόστολος ἀγγεῖον τοῦ σώματος ἐστὶ τὸ καιριώτερον, δεχόμενος παρ' αὐτοῦ τὰ πάντα, ὥστε ὡσπερ διὰ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν, τοῦ λόγου λέγω, εἰς πάντας διατρέχειν ποιεῖ τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον». Κατὰ ταῦτα ἡ συνδρομὴ καὶ ἐνίσχυσις καὶ ζωοποίησις ἡ ἐκ τῆς ἀποστόλου μεταδιδόμενη εἰς τὰ λοιπὰ μέλη εἶνε ἡ ἐκ τῆς διακονίας τοῦ χαρίσματος τοῦ λόγου, οὐχὶ δὲ ἐκ πλεοναζούσης τινὸς ἐν αὐτῷ ἀξιωμασίας ἢ περισσεύοντος ζωοποιου. Καὶ ὁ μὲν ἀπόστολος κατὰ τὸν Χρυσόστομον «συντίθησι τὰ ὄστα», ὁ Θεὸς δὲ «αὐτοῖς ζωὴν χορηγεῖ». (Ὁμιλία ΙΑ' εἰς τὴν πρὸς Ἐφῆσ. κ. 4).

4. Μογγίλα, Ὁμολογ. Μέρος Γ', ἀπόκ. νβ', Kimmell ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 305.

φήν τὴν λέγουσαν. Ἐμοὶ δὲ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου, ὁ Θεός»¹. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἅγιοι «ζῶντες πληρωμένοι ἦσαν Πνεύματος ἁγίου καὶ τελευτησάντων αὐτῶν ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἔνεστι καὶ ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν καὶ τοῖς σώμασι καὶ τοῖς τάφοις καὶ τοῖς χαρακτήρσι»², ἡ πρὸς τοὺς ἁγίους τιμὴ ἐπεκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν εἰκόνων τῶν. Ἄλλ' ἢ ἐκ τῆς τοιαύτης τιμῆς ἀναμενομένη βοήθεια εἶνε ἀνάλογος καὶ παρομοία πρὸς τὴν ἀπὸ τῶν σουδαρίων ἢ σιμικινθίων τῶν ἀπὸ τοῦ χρωτὸς τοῦ Παύλου κομιζομένων ἄλλοτε ὑπὸ ἀσθενούντων καὶ πασχόντων (Πράξ. ιθ' 12). Διότι «δι' ἐπικλήσεως ἁγίων δαίμονες ἀπελαύνονται, νόσοι φυγαδεύονται, πειρασμοὶ λύονται»³ καὶ ἔνθα τίμια λείψανα τοῖς πιστοῖς προσπελάζουσιν «ὑπὲρνάματα βρῦει τὰ τῶν παντοδαπῶν ἀρρωστημάτων ἰάματα»⁴.

9. Εὐχαὶ ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων.

Ἄλλ' ἢ ἐπὶ γῆς στρατευομένη ἐκκλησία δέεται καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν κεκοιμημένων, μεταξὺ τῶν ὁποίων πάντως περιλαμβάνονται καὶ ἁμαρτωλοί. Οἱ Πατέρες τῆς ἐκκλησίας διδάσκουσιν, ὅτι «πολὺ τὸ κέρδος, πολλὴν τὴν ὠφέλειαν»⁵, «μεγίστην ὄνησιν πιστεύομεν ἔσεσθαι ταῖς ψυχαῖς, ὑπὲρ ὧν ἡ δέησις ἀναφέρεται τῆς ἁγίας καὶ φρικωδεστάτης προκειμένης θυσίας»⁶ καὶ ὅτι ἡ ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων προσφορὰ τῆς θείας εὐχαριστίας «ἐνομοθετήθη ὑπὸ τῶν ἀποστόλων»⁷. Ὡς ὀλιγότερον ἀποτελεσματικαὶ χαρακτηρίζονται αἱ ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων γινόμεναι ὑπὲρ αὐτῶν ἐλεημοσύναι, ἀποτελοῦσαι βοήθειαν μικράν»· ποιούσάν τινα παραψυχήν», «βοηθεῖν δ' ὅμως δυναμένην»⁸, πιθανώτατα ἐπειδὴ αἱ ἐλεημοσύναι αὐταὶ κινῶσι τοὺς ἐλεουμένους εἰς προσευχὰς ὑπὲρ τῶν δι' οὓς ἐλεοῦνται τεθνεώτων⁹.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς ὄνησεως ταύτης καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν ψυχῶν, εἰς ἃς αὕτη παρέχεται, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μόνον τὰ ἑξῆς: 1) Ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία ἀποκρούει διαρρηθῆναι τὴν περὶ καθαρτηρίου πυρὸς διδασκαλίαν τῆς Δυτικῆς ἐκκλη-

σίας. 2) Δέεται αὕτη καὶ προσφέρει «οὐκ ὑπὲρ πάντων ἁπλῶς, οὐδὲ ὑπὲρ τινος ἐν ἁμαρτίαις θανόντος»¹, ἀποκλείουσα ἀπὸ τῶν εὐχῶν καὶ ἱκεσιῶν αὐτῆς πάντας ἐκείνους, τῶν ὁποίων τελευταία πράξις τῆς ζωῆς ὑπῆρξεν ἀποδεδειγμένως ἁμαρτία τις (αὐτοκτονούντες, μονομαχοῦντες κ.λ.π.), καθὼς καὶ τοὺς ἐν χωρισμῷ ἀπὸ τῆς κοινωνίας αὐτῆς θανόντας χωρὶς νὰ ἐκδηλώσωσι μετάνοιαν τινα². 3) Αἱ εὐχαὶ καὶ ἡ θεία Εὐχαριστία ἀπευθύνονται ὑπὲρ τῶν «ἀξίων ἱερῶν εὐχῶν, τῶν ἐξ ἀνθρωπίνης ἀσθενείας κηλίδας φερόντων»³, «τῶν μικρὰν ἀρετῶν ζύμησι κτησαμένων, μὴ πεφθαικότων δὲ ταύτην ἀρτοποιῆσαι ἀλλὰ βουληθέντων μέν»⁴, μὴ δυνηθέντων δ' ἐξ ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας «ὑπὲρ τῶν ἐν μετανοίᾳ φθασάντων ἀπαλλάξαι τὸν βίον, οὐπω τὰς τῶν ἁμαρτημάτων κηλίδας δυνηθέντων ἐκπλῦναι»⁵ ἢ «καὶ τῶν συμφθαρέντων μὲν θανασίμοις πλημμελήμασι, μὴ ἐν ἀπογνώσει δ' ἀποδημησάντων, ἀλλὰ μετανοησάντων μὲν ἔτι περιόντων ἐν τῷ μετὰ σώματος βίῳ, μὴ ποιησάντων δὲ οὐδοτιῶν καρπὸν μετανοίας»⁶.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν εὐχῶν ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων.

Π. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ὁ «Ἱερὸς Σύνδεσμος».

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς τὸ παλαίμαχον ὄργανον τοῦ «Ἱεροῦ Συνδέσμου» δημοσιογραφικὸν ὄργανον ἐνεφανίσθη ὑπὸ νέαν ἐξωτερικὴν μορφήν, εἰς μέγεθος ἐφημερίδος, ἵνα ἐπιδιώξῃ τοὺς ἀρχικοὺς σκοποὺς τῆς ἐκδόσεώς του διὰ νέων καὶ τελειότερων μέσων. Ἡ ὑπερετσεσσαρακονταετῆς εὐδοκιμωτάτη σταδιοδρομία τοῦ δημοσίου τούτου βήματος τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ ἐγγύησιν τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τῆς νέας αὐτοῦ προσπαθείας νὰ φέρῃ τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἐγγύτερον πρὸς τὴν μητέρα Ἐκκλησίαν καὶ οὕτω νὰ μεταγγίσῃ τὰς αἰωνίας τῆς ἁγίας ἡμῶν θρησκείας ἀρχὰς εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν τῶν πιστῶν, κατὰ τὴν νῦν μάλιστα εἰς ἄκρον πονηρὰν ἐποχὴν εἶπερ ποτὲ ἄλλοτε ἐχόντων ἀνάγκην τῆς ἀπὸ τοῦ κλήρου χειραγωγίας. Εὐτυχῶς εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου ὑπάρχουσι σημαντικαὶ δυνάμεις, διὰ τῶν φώτων δ' αὐτῶν καὶ τοῦ ζήλου οἱ ἐκ τῶν αἰδεσιμωτάτων ἐφημερίων ἀρτιώτερον κατηρητισμένοι δύνανται νὰ συμβάλωσι

1. Ἱερουμίου, Ἀπόκρισις Β' περὶ ἐπικλήσεως ἁγίων. Ἰ. Μεσολωρᾶ, Συμβολικὴ τόμ. Α'. σελ. 230.

2. Μογίλα ἐνθ' ἄν.

3. Ἱερουμίου ἐνθ' ἄν.

4. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ. Ἐγκώμιον εἰς τὴν μάρτυρα Βαρβάραν κεφ. 22, Migne 96,813.

5. Χρυσόστ. Ὁμιλ. Γ' εἰς τὴν πρὸς Φιλίπ. κεφ. 4 Migne 62,204.

6. Κυρίλλου Ἱεροσολύμων Κατηχ. μυσταγ. V, 9 Migne 33,1116.

7. Χρυσόστ. αὐτόθι.

8. Αὐτόθι.

9. Πάντως εἶνε ἀξιοσημείωτον ὅτι τὰς τοιαύτας ἐλεημοσύνας συνιστᾷ ὁ Χρυσόστομος ὑπὲρ τεθνεώτων ὑπὲρ ὧν δὲν δύναται νὰ προσενεχθῇ ἡ θεία Εὐχαριστία, εἰς οὓς δέον νὰ περιλάβωμεν τοὺς ἀποθανόντας ἐν ἀμετανοήσῃ, «τοὺς ἀπίστους, τοὺς χωρὶς φωτισματος ἀπερχομένους, τοὺς χωρὶς σφραγίδος», τοὺς «ὄντως θρηγῶν ἄξιους». «Κλαίωμεν τούτους», προσθέτει, «βοηθῶμεν αὐτοῖς κατὰ δύναμιν, ἐπινοήσωμεν αὐτοῖς τινα βοήθειαν, μικρὰν μὲν, βοηθεῖν δὲ ὅμως δυναμένην. Πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; Αὐτοὶ τε εὐχόμενοι, καὶ ἑτέρους παρακαλοῦντες εὐχὰς ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖσθαι, πέννησιν ὑπὲρ αὐτῶν διδόντες συνεχῶς». (Αὐτόθι).

1. Ἱερουμίου Α' ἀπόκρ. κεφ. κ' Ἰ. Μεσολωρᾶ ἐνθ' ἄν. σελ. 183.

2. Τιμοθ. Ἀλεξανδ. κανὼν ιδ', Συνεσίου ἐπιστ. νη' πρὸς τοὺς ἐπισκόπους (Migne 66,1401), Γαθεῶν Κανον. Διατάξεις Α 81. Ποβλ. καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Χρυσόστομου περὶ τῆς ἐπὶ τῶν φοικτῶν μυστηρίων γινόμενης μνήμης τῶν ἀπελθόντων: «Ἀλλὰ τοῦτο μὲν περὶ τῶν ἐν πίστει παρελθόντων· οἱ δὲ κατηχούμενοι οὐδὲ ταύτης καταξιοῦνται τῆς παραμυθίας, ἀλλ' ἀπεστέρηται πάσης τῆς τοιαύτης βοηθείας» (Ὁμιλ. Δ' εἰς τὴν πρὸς Φιλίπ. κεφ. 4).

3. Ψευδοδίωνυσ. Ἐκκλ. Ἱεροσ. VII.

4. Δαμασκηνοῦ, Περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων κεφ. 21 Migne 95,268.

5. Ἱερουμίου Α' Ἀποκρ. κεφ. κ.

6. Δοσιθέου Ἰδρος 14 παρὰ Kimmel I, 463.

σπονδαίως εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ἀναπλάσεως τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν λαοῦ.

Οὐδὲν νεώτερον...

Παρὰ τὴν θορυβωδεστάτην τυμπανοκρουσίαν, δι' ἧς εἰς τὸν κόσμον εἶχε προαγγελθῆ ἡ ἐν Μόσχα κατὰ Φεβρουάριον σύγκλησις Παγκοσμίου συνεδρίου τῶν ἀνὰ τὴν ὑφήλιον ἀθέων, φαίνεται ὅτι ἡ δὲν συνεκροτήθη τοῦτο, ἢ συγκροτηθὲν δὲν ἀνταπεκρίθη πρὸς τὰς μωσχοβιτικὰς προσδοκίας, ἢ καὶ ὅπως δὲν ἐπραγματοποιήθη, ἀποῦ οὐδὲν ἐκείθεν ἠγγέλθη, καίτοι ἔχομεν ἤδη ὑπερμεσοῦντα τὸν Μάρτιον. Πιθανὸς οἱ ῥῶσοι ἠγέται τῆς ἀθείας ἀντιλήφθησαν πλέον ὀριστικῶς ὅτι ὁ ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος τῶν προσηλυτισμῶν τῶν λαϊκῶν μαζῶν δὲν εἶνε καὶ τὸσον εὐκολος.

* Ὀμάδες φοιτητῶν τῶν Πανεπιστημίων Καναδά, Σουηδίας, Αὐστρίας, Βελγίου καὶ ἄλλων χωρῶν ἀπεφάσισαν νὰ πῆξωσι παγκόσμιον φοιτητικὴν Ἐνωσιν ἐπὶ τῷ τέλει νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν δημιουργίαν τάξεως θεμελιουμένης ἐπὶ τῆς πίστεως, τῆς πατριδος καὶ τῆς οἰκογενίας ἐναντίον τοῦ Μαρξισμού.

Ἐν Λονδίῳ διοργανώθη ἐκθεσις ἀντικομμουνιστικῆ ἀποτελουμένη ἐξ εἰκόνων, φωτογραφῶν, χαρτῶν καὶ στατιστικῶν πινάκων, ἐξ ὧν καταφαίνονται αἱ μέθοδοι τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ διαδόσεως τοῦ κομμουνισμοῦ ἰδίᾳ μετὰ τῶν ἐργατῶν, τῶν ἀνέργων καὶ τῶν φοιτητῶν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνήλθε κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην εἰς σύσκεψιν κατὰ τὴν μεταμεσημβρίαν τῆς Τετάρτης, εἰς τακτικὴν δὲ συνεδρίαν τὴν Πέμπτην. Ἐκτός τῆς διεξαγωγῆς ὑπηρεσιακῶν ὑποθέσεων ἐξήτασε τὸν περὶ Ἐνομοταξίας καὶ Ἐφημερίων νόμον, οὗτινος ἐπεράτωσε τὴν μελέτην, θὰ ὑποβάλλῃ δὲ αὐτὸν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον πρὸς ἔγκρισιν. Ἐκ τοῦ νόμου τούτου ἀνεσπάσθη ὅπως ἀποτελεσθῆ ἴδιον νόμον ὁ περὶ τοῦ Ταμείου Ἀποδοχῶν καὶ Ἀσφαλίσεως τοῦ Κλήρου.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάσισεν καὶ αὐτὴς ὡς περὶ ζήτησιν τὴν ἰδρυσιν Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ ἀπομάκρυνσιν τοῦ Καθηγητοῦ Ἐλευθεροπούλου.

Γνωσθέντος ὅτι εἰς τῶν Σεβασμιωτάτων Ἱεραρχῶν χάριν τῆς ἐνισχύσεως τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος τοῦ λαοῦ ὄρισεν ὅπως κατὰ τὰς Παρασκευὰς τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς μετὰ τοὺς Χαιρετισμοὺς τελεθῆ ἡ Προηγιασμένη θεία Λειτουργία καὶ κοινωνῆ ὁ λαὸς τῶν ἀχράντων Μυστηρίων μετὰ νηστίας τῆς ὅλης ἡμέρας, ἀπεφάνθη ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ παραβιάζηται ἡ κρατούσα ἤδη τάξις, οὐδ' ἐπιτρέπεται νὰ γίνωνται τοιαῦτα μεταβολαὶ μονομερῶς καὶ ἄνευ ἀποφάσεως τῆς ἀρμοδίας Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς.

Ὡσαύτως γνωσθέντος ὅτι ἕτερος Ἱεράρχης ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας καὶ ἱεροψάλτας ν' ἀναγινώσκωσιν ἀπλῶς καὶ ἄνευ μέλους τὰ ἱερὰ Ἀποστολικά Ἀναγνώσματα, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἀπεφάνθη ὅτι ἡ μετὰ μέλους ἀνάγνωσις τῶν τῶν Εὐαγγελικῶν καὶ τῶν Ἀποστολικῶν Ἀναγνωσμάτων ἀποτελεῖ παλαιότατον ἔθιμον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὅτι δέον ν' ἀπαγορευθῆται μόνον ἡ μετὰ τερπεμάτων καὶ ἀτάκτων φωνῶν ἀνάγνωσις τῶν ἱερῶν Ἀναγνωσμάτων.

Τὴν παρελθούσαν Πέμπτην ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σατῆρος (Πλάκας) κατὰ διαταγὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου συνεκεντρώθη ὁ ἐφημεριακὸς Κλήρος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐτελεσθῆ ἡ θεία Λειτουργία τῶν Προηγιασμένων ὑποδειγματικῶς, ἱερουργήσαντος τοῦ Αἰθ. Ἀγγέλου Νησιώτη, ἀμίλητος δ' ἐν τέλει ὁ Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπος συστήσας τὰ δέοντα ὡς πρὸς τὴν ἐκτέ-

λεσιν αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν καθηκόντων ἐν διάρκειᾳ τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως, οὗτινος ἐξῆρε τὴν μεγίστην σημασίαν.

Χθὲς Παρασκευὴν συνήλθε τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν Δικαστήριον καὶ ἐξήτασε διαφόρους ὑποθέσεις.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἀνεκοίνωσεν διὰ κατὰ τὴν ὀριστικὴν συζήτησιν τοῦ περὶ Οἰκογενίας μέρους τοῦ σχεδίου τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος θὰ παρίσταται ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἢ ὁ ἀναπληρωτὴς αὐταῦ ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Πρὸς τοῦτο δὲ παρεσκευάσθη καὶ σχετικὸν Β. Διαταγμα.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει (II 1937) τῆς «Ὁρθοδοξίας» τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δημοσιεύεται κατάλογος τῶν ἐπιζώντων Ἱεραρχῶν τοῦ Πατριαρχείου Κωνιπόλεως, καθ' ὃν οὗτοι, ἀναρχόμενοι εἰς 97, κατανέμονται οὕτω: Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης—μητροπολίται ἐν ἐνεργείᾳ 58—ἐν διαθεσιμότητι 8—ἀρχιεπίσκοποι ἐν ἐνεργείᾳ 3—ἐπίσκοποι ἐπαρχιοῦχοι 8—τιτουλάριοι μετὰ ἢ ἄνευ διακονίας 19. Ἀπὸ δὲ τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς τῶν οἱ Ἱεράρχαι οὗτοι εὐρίσκονται ἐν Τουρκίᾳ 18—ἐν Ἑλλάδι 58—ἐν Ἀλβανίᾳ 1—ἐν Δαδεκανήσῳ 3—ἐν Εὐρώπῃ 13—ἐν Ἀμερικῇ 3 καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ 1. Χρηεῦσαι δὲ νῦν αἱ μητροπόλεις Κορυθαῖας, Δυρραχίου, Βελιγράδων, Δρυϊνουπόλεως, Νευροκοπίου καὶ Κῆφου. Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν 6 ἀποτελοῦσιν αὐτονόμους ἐκκλησιαστικὰς περιφερείας (Κρήτης, Ἐσθονίας καὶ Λεττονίας, Φιλανδίας καὶ Τσεχοσλοβακίας καὶ ἡ ἐν Παρισίοις προσωρινῇ Πατριαρχικῇ Ἐξουχίᾳ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ὀρθοδόξων ρωσικῶν παροικιῶν).

Διὰ γράμματος ἀπὸ κ' παρελθόντος Σεμβρίου πρὸς τοὺς προέδρους τῶν ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης σημειοῦμενος ὅτι τὸ ἅγιον Πάσχα τοῦ 1937 ἐορτασθήσεται τῇ 2 Μαΐου τοῦ ἐν χρήσει διορθωμένου ἡμερολογίου κατὰ τὸ διατηρούμενον Πασχάλιον, γνωρίζει τὸ πρᾶγμα ταῖς ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις ἵνα ταῦτοχρόνως ἀπὸ κοινού ἐν αὐταῖς ἐορτασθῆ ἡ μεγάλη ἐορτή, συναποστέλλει δ' ἅμα καὶ ἀντίτυπον τοῦ ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καταρτισθέντος Κανονίου Πίνακος, καθ' ὃ ἡ ἐορτὴ τοῦ ἁγ. Γεωργίου θὰ τελεσθῆ τῇ Δευτέρᾳ τοῦ Πάσχα Παρομοίαν ἀπόφασιν ἔλαβε περὶ τῆς ἐορτῆς ταύτης καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ «Ὁρθοδοξία» ἀναγράφει ὅτι πρὸς πρόληψιν παρεξηγήσεων δυναμένων νὰ προκύψωσιν ἐξ ἀφορμῆς μεταβάσεως ἀρχιερέων εἰς Ἅγιον Ὄρος, ἐγράφη σχετικὸν γράμμα πρὸς τὸν Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, ὅστις καὶ ἀπαντῶν ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ Κωνιπόλεως ὅτι ἐποιήσατο καταλλήλως συστάσεις πρὸς πάντας τοὺς ἐν Ἑλλάδι ἀρχιερεῖς ἵνα πρὸ τῆς εἰς Ἅγιον Ὄρος μεταβάσεως τῶν ἀναμένοντων ἀπαραιτήτως τὰ σχετικὰ πατριαρχικὰ πρὸς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα τοῦ ἁγ. Ὄρους συσταθῆται γράμματα.

Μεσοῦντος τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἐτελεύτησεν ὁ Διευθυντὴς τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἄρχων Μ. Πρωτονοταριος τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας Χρήστος Παπαϊωάννου ἐν ἡλικίᾳ 70 ἐτῶν. Ὁ μεταστάς, σπουδάζας τὴν θεολογίαν ἐν τῇ θεολογικῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Πετροπόλεως καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του προσληφθεὶς εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ Οἴκου. θρόνου, διηκόνησεν τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν εὐδοκίματα καὶ ἐν ἀκρῇ εὐσυνειδησίᾳ, ὡς γνώστης δὲ τῶν σλαυτικῶν γλωσσῶν προσέφερεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πολυτίμους ὑπηρεσίας, διὰ τῆς πολυμαθείας, τῆς βαθείας πείρας καὶ τῆς συνέσεως τοῦ ἀναδειχθεὶς σπάνιος αὐτῆς σύμβουλος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Τὸ ὑπουργικὸν Συμβούλιον τῆς Ρουμανίας ἐξουσιοδότησε τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅπως προβῆ εἰς τὴν ἄμεσον διάλυσιν ὅλων τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ρουμανίας Μασονικῶν στοῶν καὶ ὅλων τῶν μυστικῶν Ἐταιρειῶν. Συνέστησε προσέτι διὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐργασιῶν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Μύθωνα ὅπως ἀπαγορευθῆ εἰς τὸν κλήρον του νὰ ἀναμιγνύσται εἰς πολιτικὰ πάθη καὶ διενέσεις, αἱ ὁποῖαι μεταβάλλουσι τὴν Ἐκκλησίαν εἰς ὄργανον πολιτικῶν διαμαχῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Καθ' ἃ ἀναγράφει ὁ τύπος τοῦ Χαρκίν, πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐν Βλαδιβοστόκ γαῶν κλεισθέντων ὑπὸ τῶν σοβιετικῶν ἀρχῶν, οἱ πιστοὶ τελοῦσι τὰς ἐορτὰς τῶν κατ' οἶκον; δπου προσκαλοῦσι τοὺς ἱερεῖς. Καὶ καταδιώκονται μὲν αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰς μυστικὰς ταύτας ἱερουργίας, ἀλλ' ὁ πληθυσμὸς ἐξακολουθεῖ νὰ τελεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ τῆς λατρείας.

— Κατὰ πληροφωρίας ἐκ Βερολίνου, ἐπίσημος ἐγκύκλιος κατέστησε γνωστὸν δεῖν δὲν ἀναγνωρίζονται τοῦ λοιποῦ ὡς ἔγκυροι οἱ ἐν Ρωσίᾳ τελοῦμενοι γάμοι, καθ' ὅσον τὸ σοβιετικὸν δίκαιον ἀποτελεῖ προσβολὴν κατὰ τῶν γερμανικῶν χρηστικῶν ἡθῶν.

— Ἐν εἰδικῷ τμήματι τῆς κεντρικῆς δημοσίας βιβλιοθήκης τῆς Μόσχας φυλάσσονται τὰ πολιτικώτατα τῶν ἐν Ρωσίᾳ χειρογράφων, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγεται τὸ περίφημον «ἀρχαγγελικὸν εὐαγγέλιον» τοῦ 1092. Τοῦτο εἶχεν εὐρεθῆ τῷ 1877 ἐν καλύβῃ χωρικοῦ τινοῦ τοῦ Χολμογόρσκ μεταξὺ διαφόρων ἀπορριμμάτων. Ὡς τὸ ἀρχαιότερον τῶν ἐν τῷ τμήματι τούτῳ χειρογράφων φέρονται φύλλα τινὰ ἑλληνικοῦ Εὐαγγελίου τοῦ 5 αἰῶνος.

— Κατὰ πληροφωρίας τοῦ τύπου τῆς Ἄνω Ἀνατολῆς ἡ πολυτίμος βιβλιοθήκη τῆς ἐν Κιέβῳ ἱερᾶς Λαύρας Πετρίτσκι πρόκειται νὰ ἐκποιηθῇ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιταῖς τῆς Ἀμερικής. Ἡ βιβλιοθήκη αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ χειρογράφων καὶ βιβλίων, ἐν οἷς καὶ ἀντίτυπα τῆς ἀγ. Γρηγορίας δωρηθέντα ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸν ἡγεμόνα Βλαδίμηρον κατὰ τὴν βάπτισιν τοῦ τελευταίου. Μετὰ τῆς βιβλιοθήκης θὰ ἐκποιηθῶσι καὶ διάφορα καλλιτεχνήματα καὶ ἱερὰ σκεῦη πολλῶν ρωσικῶν μονῶν καὶ ναῶν, ἀποτελοῦντα πολυτίμητα ἱστορικὰ κειμήλια.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, δι' ἧς ἐπεδοκιμάζετο ἡ εἰς τὴν πολωνικὴν μετάφρασιν λειτουργικῶν τιμῶν κειμένων, ὡς ἡ λειτουργία τοῦ ἀγ. Ἰωάννου Χρυσόστομου, ἡ δοξολογία κ.λπ. προεκάλεσεν ἑνταῖον τινα δυσφορίαν εἰς τινὰς κύκλους τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθόδοξο Ἐκκλησίας χαρακτηρίσαντας ὡς ἱεροσυλίαν τὸ πρᾶγμα. «Διατὶ ὁ καθολικὸς ἀκούει τὴν λειτουργίαν ἐν γλώσσῃ λατινικῇ, ὁ οὐνίτης ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ σλαωνικῇ καὶ ὁ ἑβραῖος τὰς προσευχὰς τῆς συναγωγῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑβραϊκῇ, μόνον δὲ ἐμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι πρέπει κατ' ἐπιταγὴν νὰ προσευχόμεθα εἰς γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς δὲν θέλομεν;» «Ἐν Πολωνίᾳ οὐδὲ εἰς στρατιώτης ἀκούει τὴν λειτουργίαν πολωνιστί, διότι ὁ μὲν καθολικὸς στρατιώτης ἀκούει τὴν λειτουργίαν λατινιστί, ὁ μωαμεθανὸς ἀραβιστί, ὁ ἑβραῖος ἑβραϊστί κ. ο. κ., ἐν τούτοις, ὁ Ὀρθόδοξος χωρικός διατάσσεται νὰ τὴν ἀκούῃ πολωνιστί». Τοιαῦτα τινες ὑπῆρξαν αἱ κατὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης ἐνστάσεις, δι' ὧν ἐκαιρετικῶς τῶν τῶν ἠποδοθῆ εἰς τὴν περὶ αὐτῆς ἀπόφασιν πολιτικὸς χαρακτήρ.

Πρὸς διασκέδασιν τῶν τοιούτων ὑπονοητῶν οἱ ἐπίσημοι ἐκκλησιαστικοὶ κύκλοι προέβησαν εἰς διασαφήσεις. Κατὰ τὰς ἐξηγήσεις ταύτας, ἡ ὀρθόδοξος λειτουργία ἤδη πρὸ πολλοῦ δὲν γίνεται εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, καὶ ἐν αὐτῇ εἰς τῇ ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡδη πρὸ χιλίων ἐτῶν χρησιμοποιοῦνται ὡς λειτουργικαὶ γλῶσσαι ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικῇ-σλαωνικῇ. Σὺν τῷ χρόνῳ αἱ ἱστορικαὶ συνθήκαι ἐπέβαλον τὴν ἀύξισιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λειτουργικῶν γλωσσῶν ἐν τῇ Ὀρθόδοξῳ Ἐκκλησίᾳ, οὕτω δὲ ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 19 αἰῶνος αὐτὰ ὑπερέβησαν τὴν δεκάδα, ἀφοῦ καὶ ἐν αὐτῇ εἰς τῇ προπολεμικῇ Ρωσίᾳ, πλὴν τῆς σλαωνικῆς, ἡ λειτουργία ἐτελεῖτο καὶ ἑσθονιστί, φιννιστί, λιθουανιστί, ταταριστί, ἐν τῇ γεωργιανῇ γλώσσῃ καὶ ἄλλαις, ἡ δὲ ρωσικὴ ἱερὰ Σύνοδος ἐπεδοκίμαζε τὰς τοιαύτας μεταφράσεις.

Ἄλλ' εἰ μᾶλλον ἐπληθύνθησαν αἱ λειτουργικαὶ γλῶσσαι μετὰ τὸν πόλεμον, διότι ἡ λειτουργία μεταφράσθη καὶ εἰς τὰς γλώσσας ρουμανικῇ, ἀραβικῇ, συριακῇ, ἰαπωνικῇ καὶ κινεζικῇ διὰ τὸν σημαντικὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν ταῖς οἰκείαις χώραις ὀρθόδοξων, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀγγλικὴν, τὴν γαλλικὴν καὶ τὴν γερμανικὴν διὰ

τοὺς ὀλίγους ὀρθόδοξους τοὺς ταύτας ἔχοντας ὡς μητρικὰς γλώσσας, ἢ καὶ πρὸς σκοποὺς ἱεραποστολικούς. Καὶ ἐν Πολωνίᾳ δὲ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τελεῖται ἡ λειτουργία εἰς τὰς γλώσσας σλαωνικῇ, οὐκραϊνικῇ καὶ τσεχικῇ.

Ἐφ' ὅσον, λοιπόν, αἱ μεταφράσεις αὗται ἐγένοντο χάριν τῶν ἐκσταχοῦ διαφορογλώσσων ὀρθόδοξων πιστῶν, καὶ ἡ εἰς τὴν πολωνικὴν μετάφρασιν γίνεται πρὸς χρῆσιν ἐν ἐκείναις μόνον ταῖς περιφορέαις ἢ δι' ἐκείνους μόνον τοὺς ναοὺς, ἐνθα ἐπιβάλλει τὴν χρῆσιν τῆς πολωνικῆς ἡ πραγματικὴ τῶν πολωνογλώσσων ὀρθόδοξων πιστῶν ἀνάγκη, εἰδικώτερον δὲ ἐπιτρέπεται ἢ καὶ εἰς τὴν πολωνικὴν — πρὸς τῇ σλαωνικῇ — τέλει τῆς δοξολογίας κατὰ τὸν ἐορτασμὸν ἐθνικῆς ἐορτῆς. Κατὰ ταῦτα ὁ ρυθμίζων τὸ ζήτημα τοῦτο κανὼν εἶνε τὸ ἀγαθὸν τῆς Ὀρθοδοξίας, τὸ ὅπολον ἀπαιτεῖ τὴν στενὴν ἔνωσην μεταξὺ τῆς ἱεραρχίας καὶ τῶν πιστῶν καὶ τὴν συμμετοχὴν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν. Ἡ ἐπὶ τούτου ἀπόφασις τῆς Ἱ. Συνόδου εἶνε, ἀπλούστατα, ἱκανοποίησις τῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς ἐπιθυμίας τῶν ἐν τῷ κλίματι τῆς ἐν Πολωνίᾳ Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας πολωνογλώσσων ὀρθόδοξων, καὶ θὰ ἐφαρμόζεται ἐκάστοτε κατὰ τὴν ῥητῶς ὑπὸ τῶν τοιούτων πιστῶν ἐκφραζομένην παράκλησιν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἐνδόξου δαιμομάργου Γεδεὼν τοῦ νέου τοῦ ἐν Τυρνάβῳ τῆς Θεσσαλίας ἡθλήσαντος κατὰ τὸ εἶος 1818 τῇ 30 Δεκεμβρίου, συνταχθεῖσα μὲν ὑπὸ Πολυζῶου ἱερέως καὶ ἱεροδιδασκάλου τῆς Κομοπόλεως Μακρονήσιος, ἐπιδιορθωθεῖσα δὲ καὶ πλουτισθεῖσα τὰ νῦν ὑπὸ τοῦ Σβαρσιμωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ.κ. Δωροθέου Κοτταρά τοῦ ἐξ Ὑδρας. Ἐκδίδεται τύποις ὑπ' αὐτοῦ χορηγοῦντος τοῦ ἐν Τυρνάβῳ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ὑ. Θ. Φανερωμένης, Ἀθῆναι 1936. — Ὁ δαιμομάργος Γεδεὼν κατήγετο ἐκ τοῦ χωρίου Κάπουρνα τῆς Ἐπαρχίας Δημητριάδος. Νεαρός ἐξισλαμισθεὶς μετέβη εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ ἐκεῖ διὰ μετανοίας ἐπανορθώσας τὸ διαπραχθὲν εἰς αὐτὸν κακόν, ἐπέστρεψεν εἰς Θεσσαλίαν, ὡμολόγησε τὸν Χριστὸν καὶ ὑπέστη τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐν Τυρνάβῳ τῇ 30 Δεκεμβρίου 1818. Τὴν ἱεράν αὐτοῦ Ἀκολουθίαν, συντεθειάν ὑπὸ τοῦ Πολυζῶου ἱερέως, ἀναθεωρήσας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Λαρίσης, διορθώσας καὶ πλουτίσας δι' ἰδίων ὕμνων, ἐξέδωκε τύποις, χάριν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

I. Μητρόπολις Χαλκίδος

Χρησεύσης τῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ χωρίου Καστρί τῆς ἐπαρχίας Ἰστιαίας, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ νόμου 5439 περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων ὀριζόμενα πιστοποιητικά. Ἐν Χαλκίδι τῇ 9 Μαρτίου 1937.

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διευθύνουσα Ἐπιτροπεία :

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Κίτρους ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
- † Ὁ Μεσσηνίας ΠΟΥΛΚΑΡΠΟΣ

Ἵψυθνος, Π. Σ. Μανωλέσης

Τύποις «Φοίνικος» ὁδὸς Λεωννάτου 4 ἀρ. Τηλ. 54-229